Riik ja keskkonnakaitseühingud

Hanno Zingel
Kliimaministeerium

04. 11. 2026

Keskkonnahoiu areng maailmas

1836 Drachenfelsi kaitseala Siebengebirge mäestikus Saksamaal (üks esimesi maailmas)

1853 Eesti Looduseuurijate Selts

1875 Saksa Linnukaitse Ühing

1888 Linnukaitse seadus Saksamaal

Keskkonnahoiu areng maailmas

Tööstusrevolutsioon ajendiks keskkonnakaitse sünnil
Õhusaaste oluline teema 1850-1950
1898 GB: Kivisöe Vastane Ühing – esimesi keskkonnakaitseühinguid maailmas (portretist William Blake Richmond)

Keskkonnahoiu areng

1922: Euroopa Rahvusvaheline Linnukaitsekomitee (ICPB), aastast 1993 kannab nime Birdlife International, partneriks **Eesti Ornitoloogiaühing,** aastast 1921 (ELUS linnukaitse sektsioon, prof. Koppel, Piiper)

EOY on üks kuuest Euroopa linnukaitseühingust, mis vanem katusorganisatsioonist

Keskkonnahoiu areng maailmas

20 saj. keskel keskkonna kahjustamine kohalikul tasandil: tuumakatsetused, mürgine saaste, DDT, happevihmad – tõi kaasa poliitilise keskkonnaaktivismi
Rachel Carson 1962 „Hääletu kevad“, üks rohelise liikumise aluspanijaid
Märgati, et mõju loodusele on laiahaardelisem

Keskkonnahoiu areng maailmas

1955 - „New York Times“ sõna „keskkond“ puudus kasutusest;
1970 – kasutusel
1969 Santa Barbara õlireostus
22. 04.1970 esimene Maa Päev
1970 USA: Keskkonnakaitseseadus

Keskkonnahoiu areng maailmas

1970 ÜRO Keskkonnaprogramm (UNEP)
1960ndatel sündis palju rohujuuretasandi keskkonnakaitseorganisatsioone;
1970ndatel rahvusvaheline tasand
1969 Kanada, Vancouver „Make a Wave“ liikumine Amchitka saare maa-aluste tuumakatsetuste vastu – sündis Greenpeace

TÜLKAR

1958 Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering (teadussekretär Jaan Eilart)
esimesi omataolisi organisatsioone maailmas

Eesti Looduskaitse Selts

04. 11. 1966 Eesti Looduskaitse Selts

Jaan Eilart: looduse ja kultuuri ühtsus

22 000 liiget, 47 osakonda

Eesti Looduskaitse Selts

Kodu-uurimise, maastikuhoolduse edendamine

Legendaarsed kokkutulekud

Looduse õpperajad

Lahemaa Rahvuspark!

Soode kaitse

1988: Eesti Roheline Liikumine

Fosforiidisõda – rahva ühendaja

20.08.1991 Eesti Vabariik

- Looduskaitse järjepidevus säilib, ENSV aegsed kaitstavad objektid jäävad kaitse alla – loodushoid esmane prioriteet

Eestimaa avastamine

Elupaigapõhised inventuurid 1990-2000ndatel:

Pärandniidud (ranna-, luha- ja puisniidud ning loopealsed)

Metsakoosluste inventuurid

Märgalade inventuurid

Militaaralad

Vooluveed

Uus algus: üheksakümnendad

1991 Eestimaa Looduse Fond, (IUCN-i liige, WWF-i partner).

Looduskaitseprojektid, inventuurid

1994: Soomaa, Karula Rahvuspark
Alam-Pedja looduskaitseala

1999: Puhatu looduskaitseala

Eestimaa avastamine

1997: Pärandkoosluste Kaitse Ühing

2000: Eesti Loodushoiu Keskus (veekogude, kalastiku kaitse)

2002: Eesti Märgalade Ühing

Eesti Ornitoloogiaühing : Linnualad

NATURA 2000 ettevalmistus

Eestimaa kaitsmine

- MTÜ Tuhala looduskeskus:

55 000 toetusallkirja - Nabala-Tuhala looduskaitseala 2014 a

- Eesti Roheline Liikumine:

4294 toetusallkirja rahvaalgatusele – Sõrve looduskaitseala (21 organisatsiooni) 2023 a

- Eestimaa Looduse Fond:

Alutaguse RP laiendus 2026 a

Aitäh !

hanno.zingel@kliimaministeerium.ee

